



SUOMI TOISENA KIELENÄ -OPETUS

Kankaanpään perusopetuksen opetussuunnitelmaa
täydentävä suunnitelma 17.4.2023

1. SUOMI TOISENA KIELENÄ -OPETUS	3
1.1 OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN	3
1.2 ARVIOINTI.....	4
2. VUOSILUOKAT 1.-2.....	4
2.1 TAVOITTEET	4
2.2 SISÄLLÖT	6
2.3 HYVÄN OSAAMISEN KUVAUS 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ	7
3. VUOSILUOKAT 3.-6.	8
3.1 TAVOITTEET	8
3.2 SISÄLLÖT	10
3.3 HYVÄN OSAAMISEN KUVAUS 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ	13
4. VUOSILUOKAT 7.-9.	15
4.1 TAVOITTEET	15
4.2 SISÄLLÖT	16
5. PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT: B1.1-B1.2 (ARVOSANALLE 8)	19
5.1 KUULLUN YMMÄRTÄMISEN KRITERIT ARVOSANALLE 8	19
5.2 KIRJOITTAMISEN KRITERIT ARVOSANALLE 8.....	19
5.3 LUETUN YMMÄRTÄMISEN KRITERIT ARVOSANALLE 8	20
5.4 PUHUMISEN KRITERIT ARVOSANALLE 8	21
6. ERITYISET OPETUSJÄRJESTELYT	22

1. Suomi toisena kielenä -opetus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa on erilaisia oppimääriä. Oppimäärän valinnasta päättää huoltaja.

Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää (S2), jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi tai hänellä on monikielinen tausta. Oppimäärän valinta perustuu aina oppilaan tarpeisiin, jonka arvioivat oppilasta opettavat opettajat. Kun selvitetään oppimäärän tarvetta, huomioidaan seuraavat asiat:

- oppilaan suomen kielen taidossa on puutteita jollakin kielitaidon alueella (puhuminen, lukeminen, kuullun ymmärtäminen, kirjoittaminen, rakenne ja sanasto)
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä riitä yhdenvertaiseen koulussa osallistumiseen
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä riitä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun

S2-oppimäärää voidaan opettaa joko omilla S2-oppitunneilla tai eriytettynä suomen kieli ja kirjallisuus -oppitunneilla. S2-oppimäärän tavoitteet ja sisällöt voivat olla samoja suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän kanssa. S2-oppimäärän opiskelu ei lisää oppilaan työjärjestyksen tuntimäärää.

S2-opetuksessa samankin luokan oppilaat voivat olla suomen kielen taidoltaan hyvin eritasoisia. Oppilas opiskelee S2-oppimäärän mukaisesti, kunnes oppilaan taidot riittävät suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Opetussuunnitelma lähtee siitä, että oppilas on saanut perusopetukseen valmistavaa opetusta tai hänellä on sitä vastaavat kielelliset valmiudet.

1.1 Opetuksen järjestäminen

Suomea toisena kielenä opiskelevat oppilaat osallistuvat joko oman luokkansa suomen kielen opiskeluun tai erillisille S2-oppitunneille. Kielitaidon mukaan he opiskelevat joko äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tai suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan.

Suomi toisena kielenä -opetusta voidaan antaa myös joidenkin muiden aineiden tuntien aikana tai muuten sovittavalla tavalla. Oppilaan kielitaito saattaa perusopetuksen aikana kehittyä niin, että hän kykenee opiskelemaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaan.

Opetus edellyttää yhteissuunnittelua ja yhteistyötä opettajien kesken. Oppilas on saa tarpeen mukaan myös osa-aikaista erityisopetusta.

1.2 Arviointi

Suomea toisena kielenä opiskelevan oppilaan koulutyö arvioidaan pääsääntöisesti koulun yleisen käytännön mukaan. Oppilaan arvioinnissa on keskeistä jatkuvan arvioinnin periaate, monipuoliset arviointitavat ja arvioinnin kohdistuminen oppilaan edistymiseen. Oppilasta verrataan vain hänen omaan edistymiseensä, ei esimerkiksi aikaisemmin maahan muuttaneisiin oppilaisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielen osa-alueet. Oppilaan kielitaitoprofiili voi olla hyvin epätasainen.

Suomea toisena kielenä opiskelevalle oppilaalle koko oppimäärän suorittaminen jossakin oppiaineessa voi olla kohtuuton vaatimus. Tällöin voidaan tehdä hallintopäätös erityisestä opetusjärjestelystä. Jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, voidaan osaamista arvioida suhteessa oppimäärän vaatimuksiin.

Arvioinnissa on tärkeää, että eri opettajat tekevät yhteistyötä. Erityisen tärkeää yhteistyö on silloin, kun arvioidaan oppilaan siirtymistä opiskelemaan suomi äidinkielenä -oppimäärän mukaan. Oppilasta ohjataan myös itse arvioimaan taitojaan ja työskentelyään. Arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

2. Vuosiluokat 1.–2.

2.1 Tavoitteet

Lukeminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää lyhyitä kirjallisia ohjeita
- lukee lyhyitä tekstejä
- ymmärtää lukemansa
- oppii ennakoimaan lukemaansa ja hahmottamaan tekstin eri osia, kuten otsikko, kuva ja kuvateksti
- huomaa tekstissä vieraita sanoja
- hallitsee sanatasoisen oikeinkirjoituksen melko sujuvasti
- kirjoittaa lyhyitä lauseita

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

- rohkenee ja haluaa puhua sekä aikuisille että lapsille
- osaa kuvailla tuttua esinettä tai asiaa
- osaa kertoa itselleen tapahtuneesta asiasta
- osaa kysyä, pyytää apua ja vastata
- selviytyy luokan ja koulun tavallisimmista vuorovaikutustilanteista
- harjoittelee kuuntelemaan erilaista puhetta
- ymmärtää normaalitempoista kasvokkaista puhetta
- osaa kertoa mielipiteensä

Sanasto

Oppilas

- kasvattaa sekä aktiivista että passiivista sanavarastoaan siten, että selviytyy tutuista arkielämän tilanteista
- selviää koulumaailman eri tilanteista
- hallitsee eri oppiaineiden keskeisen sanaston
- hahmottaa ylä- ja alakäsitteitä

Kielen rakenne

Oppilas

- ymmärtää, että sanalla on perusmuodon lisäksi myös muita muotoja
- harjoittelee sanan eri muotojen tunnistamista
- harjoittelee käyttämään verbin persoonamuotoja
- tutustuu menneen ja nykyhetken ilmaisuun
- osaa tuottaa ajan ja paikan ilmaisuja
- oppii ilmaisemaan määrää ja järjestystä
- oppii kysymään ja vastaamaan, kieltämään ja kehottamaan

Kirjallisuus

Oppilas

- tutustuu kirjoitetun kielen ilmaisutapaan
- tutustuu lastenkirjallisuuteen, satuihin, loruihin ja runoihin

- saa elämyksiä ja oppii tunteiden käsittelyä
- saa kirjallisuudesta malleja omiin teksteihin

2.2 Sisällöt

Lukeminen ja kirjoittaminen

- sanajärjestyksen harjoittelua
- oikeinkirjoitus: iso alkukirjain lauseen alussa ja tutuissa erisnimissä, lopetusmerkki

Puhuminen ja kuunteleminen

- puheen, selostuksen, kuvailun, kertomuksen kuunteleminen
- kysymysten tekeminen
- vuorollaan puhuminen
- äänteiden erottaminen
- ääntäminen
- kertominen omin sanoin esim. omasta kokemuksesta
- osallistuminen ilmaisuharjoituksiin
- osallistuminen erilaisiin keskusteluihin esim. oppitunneilla

Sanasto

- sanavaraston kartuttaminen kaikkien oppiaineiden keskeisellä sanastolla ja käsitteillä
- harjoitellaan koulussa ja koulun ulkopuolella tarvittavaa sanastoa
- luokittelu, nimeäminen, lajittelu

Kielen rakenne

- äänteet, kirjaimet, tavutus, sanahahmot
- taivutusmuotoihin tutustuminen
- alkeellisen astevaihtelun käyttäminen tutuissa sanoissa (kk-k, pp-p, tt-t)
- vokaalisoinnun käyttäminen
- persoonapronominit
- tavallisten verbien myöntö- ja kieltomuotoja
- sisä- ja ulkopaikallissijat
- adverbejä

- post- ja prepositioita
- genetiivi (Kenellä on? Millä on?)
- partitiivi (Ketä? Mitä?)
- kysymysten tekeminen
- perusluvut 1-1000
- järjestysluvut 1-30

Kirjallisuus

- ääneen lukeminen
- erilaiset tekstit
- kirjaston käyttäminen
- monenlaisiin kirjoihin tutustuminen
- lukuharrastuksen herättäminen

2.3 Hyvän osaamisen kuvaus 2. luokan päättyessä

Lukeminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- osaa erotella sanoista äänneitä ja tavuja
- löytää tekstistä itselleen vieraita sanoja
- on saavuttanut lausetasoisien lukutaidon
- ymmärtää lyhyitä kirjallisia ohjeita ja tekstejä
- osaa omin sanoin kertoa lukemiaan asioita
- kirjoittaa helpot ja tutut sanat virheettömästi
- osaa kirjoittaa lauseita kuvia ja vihjeitä apuna käyttäen
- osaa käyttää lauseessa isoa alkukirjainta ja lopetusmerkkiä
- osaa kirjoittaa pienaakkosilla

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

- ymmärtää eri puhujien normaalitempoista kasvokkaista puhetta
- selviytyy vaivatta tavallisimmista koulumaailman vuorovaikutustilanteista
- osaa kuvailla ja selostaa tuttuja tapahtumia
- selviytyy muiden oppiaineiden opiskelusta

Sanasto

Oppilas

- on lisännyt sekä aktiivista että passiivista sanavarastoaan lähtötasoon nähden
- hallitsee muissa oppiaineissa tarvittavaa sanastoa

Kielen rakenne

Oppilas

- osaa muodostaa kysymyksiä ja vastauksia
- osaa tehdä myönteisiä ja kielteisiä lauseita
- osaa pyytää ja käskää
- osaa käyttää hänelle tuttuja sanoja oikeissa muodoissa, kun hän ilmaisee mennyttä aikaa, paikallisuutta, omistajasuhteita ja lukumäärää.
- osaa taivuttaa verbejä eri persoonamuodoissa

Kirjallisuus

Oppilas

- on kuunnellut tai lukenut monenlaisia satuja, kertomuksia, loruja ja runoja
- on lukenut ikäkaudelleen sopivaa kaunokirjallisuutta
- suhtautuu myönteisesti kirjallisuuteen

3. VUOSILUOKAT 3.-6.

3.1 Tavoitteet

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- ymmärtää normaalitempoista kasvokkaista puhetta
- selviää käytännön vuorovaikutustilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella
- osaa kompensoida puuttuvaa kielitaitoaan
- osaa keskustella

- saa hyvin selvää opettajan puheesta eri aineiden tunneilla

Lukeminen ja tekstinymmärtäminen

Oppilas

- lukee sujuvasti erilaisia tekstejä ja ymmärtää niiden sisältöä
- tarkkailee ja arvioi itseään lukijana

Tiedonhankintataidot

Oppilas

- opettelee etsimään tietoa taitotasolleen sopivista lähteistä
- oppii suhtautumaan löytämäänsä tietoon kriittisesti

Kirjoittaminen

Oppilas

- kirjoittaa sujuvasti pien- ja suuraakkosin
- kirjoittaa kuulemansa äänteen, tavun ja sanan
- osaa tavuttaa
- muodostaa lauseita ja virkkeitä
- osaa kirjoittaa sidosteista tekstiä
- oppii kirjoittamaan erilaisia tekstejä
- erottaa puhutun ja kirjoitetun kielen toisistaan
- osaa tuottaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla
- kehittää taitoaan ilmaista itseään
- perustelee ja arvioi omia tuotoksiaan
- antaa palautetta toisten teksteistä

Sanasto

Oppilas

- saa selvää opettajan puheesta eri aineiden tunneilla
- pystyy opiskelemaan kaikkia perusopetuksen oppiaineita
- ymmärtää eri oppiaineita käsittelevää tekstiä
- tunnistaa, ymmärtää ja osaa tuottaa eri aihepiirien sanastoa
- osaa itsenäisesti opiskella uuden aihepiirin sanastoa
- tuntee suomalaisen kulttuurin keskeistä sanastoa

Kielen rakenne ja kielitieto

Oppilas

- tutustuu puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin
- hahmottaa keskeisimmät lausetyypit
- hahmottaa lauseen keskeisimmät jäsenet
- tuntee keskeisimmät tavat yhdistää lauseita
- osaa ryhmitellä sanoja eri perustein ja huomaa samankaltaisuuksia sanojen taivutuksessa
- tunnistaa, osaa muodostaa ja käyttää tärkeimpiä taivutusmuotoja
- tietää tärkeimpien taivutusmuotojen nimitykset
- tuntee ääntämisen ja kirjoittamisen säännöt

Kirjallisuus

Oppilas

- oppii ymmärtämään erilaisia tekstejä lukien ja kuunnellen
- lukee itsenäisesti
- oppii valitsemaan itselleen mieluista ja kielitasoltaan sopivaa luettavaa
- osaa eritellä lukemaansa ja näkemäänsä
- löytää tukea kirjallisuudesta sanastonsa ja ymmärtämyksensä kehittämisessä
- tutustuu kirjallisen ilmaisun eri muotoihin

3.2 Sisällöt

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- suullinen ilmaisu erilaisissa viestintätilanteissa
- kertominen ja selostaminen: omien tarpeiden, tietojen, tunteiden ja mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen
- pienimuotoiset suulliset esitykset
- asiointi esim. kirjastossa, terveydenhoitajan luona
- tervehtiminen, puhutteleminen, esittäytyminen, kiittäminen, anteeksi pyytäminen ja puhelinkäyttäytyminen
- selittäminen toisin sanoin
- kysymysten teko
- puheviestintästrategiat: keskustelun aloittaminen, ylläpitäminen ja päättäminen

- mielipiteen ilmaiseminen
- kuulijan huomioonottaminen
- erilaiset kuunteluharjoitukset

Lukeminen ja tekstinymmärtäminen

- lukutaidon kehittäminen mekaanisesta sujuvaksi ja ymmärtäväksi
- erilaisiin lukutapoihin tutustuminen
- luetun ymmärtämistä parantavat strategiat: ennakointi, päättely, pääasioiden etsiminen tekstistä
- apuvälineiden käyttö, esim. oppikirja ja sanakirja apuna tekstinymmärtämisessä
- erilaisten tekstien ohjattu lukeminen

Tiedonhankintataidot

- erilaisten tietotekstien avaamisen harjoittelua esim. ajatus- tai käsitekartan avulla
- tiedonhaun vaiheiden harjoittelu ohjatusti
- yksinkertaisia tiedonhakuja eri lähteistä
- kirjaston käyttö
- erilaisten kirjojen, lehtien, mainosten, kuvien, kuvaajien ja internetin käytön harjoittelua
- television, radion ja muiden medioiden käyttö
- hankitun tiedon käyttäminen suullisissa ja kirjallisissa esityksissä

Kirjoittaminen

- isot ja pienet kirjaimet
- välimerkkien käyttö
- äänteiden kesto
- vokaaliharmonia
- tavuttaminen, sanan jakaminen eri riveille
- itse tuotettu teksti: sanasto, rakenteet, aikamuodot, sidossanat, isot alkukirjaimet nimissä ja virkkeiden alussa, virkkeiden lopetusmerkit
- erilaisten tekstien laatiminen
- oikeinkirjoituksen perusasiat
- otsikointi ja kappalejako
- yleiskielen käytön harjoitleminen
- kerronta ja suora lainaus
- tekstinkäsittelyohjelman käytön alkeet: otsikointi, kappalejako, sivunvaihto, välilyönti

- tutun asian selostaminen ja kuvailu
- juonellisen kertomuksen laatiminen
- hankittujen tietojen koonti
- mielipiteen ilmaiseminen ja perustelu
- tarkoituksenmukainen tekstin tuottaminen esim. koevastauksissa
- tekstin muokkaaminen palautteen pohjalta

Sanasto

- sanavaraston kartuttaminen kaikkien oppiaineiden keskeisellä sanastolla ja käsitteillä
- ylä- ja alakäsitteet
- yhdyssanat, vastakohtat, synonyymit, riimisanat, rektiot

Kielen rakenne ja kielitieto

- äännejärjestelmä ja sen erityispiirteet
- aktiivin ja passiivin tunnistaminen
- toteamuslause, kysymyslause (ko/kö-kysymys ja kysymyssanat) ja huudahduslause
- käsitteet pää- ja sivulause
- omistusrakenne
- välimerkit
- tavallisimmat konjuktiot
- subjekti ja predikaatti
- sanaluokat ja sanojen taivuttaminen
- tärkeimmät verbi- ja nominityypit
- sanojen johtamisen alkeet
- sijamuodot (yksikön kieliopilliset sijat ja paikallissijat)
- persoonamuodot
- aikamuodot (presens ja imperfekti, myönteinen ja kielteinen taivutus)
- taivutuksen tehtävien tarkastelua tekstissä
- kirjoitus- ja äännejärjestelmä ja sen erityispiirteet

Kirjallisuus

- lukutaidon kehittäminen mekaanisesta sujuvaksi ja ymmärtäväksi
- runsas kirjallisuuteen tutustuminen lukien ja kuunnellen
- kirjaston käyttö
- ikäkauden ja kielitaidon mukaiset sadut, lorut, kertomukset, runot ja muu kaunokirjallisuus
- tekstien monipuolinen käsittely

- tekstien rakenteen tutkiminen: henkilöt, juoni, tapahtuma-aika ja -paikka jne.
- lukukokemuksen jakaminen muiden kanssa
- mediakritiikin alkeet
- elokuva ja teatteri
- mediatekstit, kuvanlukutaidon alkeet
- asiatekstin ja fiktiivisen tekstin ero

3.3 Hyvän osaamisen kuvaus 6. luokan päättyessä

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- uskaltaa ilmaista itseään suullisesti erilaisissa tilanteissa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan
- osaa ja haluaa kuunnella toisten ajatuksia
- vertailee omia havaintojaan toisten havaintoihin
- osaa erottaa omanikäisilleen tarkoitetuista viesteistä pääasiat
- pystyy pitämään ymmärrettävällä puhekielellä tutulle yleisölle pienimuotoisen suullisen esityksen

Lukeminen ja tekstinymmärtäminen

Oppilas

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- hyödyntää ja käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- ymmärtää pääpiirteittäin eri oppiaineiden tekstejä
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen

Tiedonhankintataidot

Oppilas

- osaa käyttää eri strategioita olennaisen tiedon löytämiseen ja sen jäsentämiseen
- osaa käyttää taitotasolleen ja tehtävään sopivia lähteitä tiedonhaussa
- osaa ohjatusti tuottaa esityksen annetusta aiheesta
- pohtii tiedon oikeellisuutta

Kirjoittaminen

Oppilas

- osaa kirjoittaa pienaakkosilla
- hallitsee ison ja pienen kirjaimen keskeiset käyttötavat
- tuottaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla
- hallitsee melko varmasti sanatasoisen oikeinkirjoituksen
- osaa käyttää lopetusmerkkejä
- pystyy tuottamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä
- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä
- on tottunut parantamaan tekstiään hyödyntäen saamaansa palautetta

Sanasto

Oppilas

- tunnistaa, ymmärtää ja osaa tuottaa eri aihepiirien keskeistä sanastoa
- ymmärtää oman taitotasonsa mukaisen tekstin avainsanat
- osaa opiskella uusien aihealueiden keskeisen sanaston

Kielen rakenne ja kielitieto

Oppilas

- hahmottaa tekstistä lauseet ja lauseista subjektin ja predikaatin
- osaa ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella
- tietää, miten verbeillä ilmaistaan persoonaa, aikaa ja kielteisyyttä
- osaa hyödyntää tärkeimpiä nominien taivutusmuotoja tekstissään
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielen eroja

Kirjallisuus

Oppilas

- pystyy valitsemaan itselleen mieluista ja kielitasoltaan sopivaa luettavaa
- osaa jakaa lukukokemuksen muiden kanssa
- laajentaa lukemalla tietämystään
- on lukenut opettajan kanssa sovittua kirjallisuutta ja työstänyt sitä eri menetelmin
- on tutustunut myös elokuvaan, teatteriin ja median keinoin rakennettuun fiktion

4. VUOSILUOKAT 7.-9.

4.1 Tavoitteet

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- ymmärtää normaalitempoista kasvokkaista puhetta
- selviää käytännön puhetilanteista koulussa ja koulun ulkopuolella
- saa hyvin selvää opetuskeskustelusta ja opettajan puheesta eri oppiaineiden tunneilla
- osaa tuoda esiin tietojaan ja kokemuksiaan
- rohkaistuu käyttämään suomen kieltä eri viestintätilanteissa ja pystyy keskustelemaan
- tunnistaa ja osaa käyttää erilaisiin tilanteisiin sopivia puhetapoja

Kielenopiskelu ja tiedonhankintataidot

Oppilas

- käyttää kielenopiskelulle tarkoituksenmukaisia työtapoja
- osaa lukea itsenäisesti ja valita tarkoitukseen sopivaa kirjallisuutta ja lähdemateriaalia
- osaa arvioida kielitaitonsa kehittymistä
- osaa kehittää kielitaitoaan eri oppiaineiden tunneilla ja luokkahuoneen ulkopuolella
- tunnistaa omia oppimistapojaan ja osaa tarvittaessa muuttaa niitä tarkoituksenmukaisemmiksi

Kirjoittaminen

Oppilas

- oppii tuottamaan selkeitä, tilanteen ja tarkoituksen mukaisia tekstejä
- esittää ajatuksiaan kirjallisesti yhtenäisinä kokonaisuuksina
- kykenee ilmaisemaan itseään kirjoittamalla ja tottuu arvioimaan omia tekstejään
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin ja tekstinkäsittelyohjelmia käyttäen

Viestintäkasvatus

Oppilas

- ymmärtää ja osaa eritellä erilaisia mediatekstejä
- saa pääosin selkoa radio- ja tv-ohjelmista

Sanasto

Oppilas

- laajentaa ja syventää aktiivista ja passiivista sanavarastoaan tutusta ja konkreettisesta kohti abstraktimpaa käsitteistöä
- hahmottaa ylä- ja alakäsitteitä
- tuntee sanojen muodostamisperiaatteita

Kielen rakenne ja kielitieto

Oppilas

- pystyy ryhmittelemään sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella
- pystyy tarkastelemaan sanoja ja lauseita toisiinsa liittyvinä rakenteellisina yksikköinä
- oppii kehittämään kielellistä tietoisuuttaan

Kirjallisuus ja kielitieto

Oppilas

- pystyy valitsemaan itselleen sopivaa kirjallisuutta ja lukemaan itsenäisesti
- kehittää kirjallisuuden avulla ymmärrystään
- kehittää kielitaitoaan lukemalla kirjallisuutta
- osaa eritellä kirjallisuuden eri lajeja
- tuntee Suomen kirjallisuutta ja kulttuuria

4.2 Sisällöt

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- äänteiden, rytmin, painotuksen ja intonaation tunnistaminen ja tuottaminen
- puheviestintätilanteiden harjoittelu
- kielitaidon kompensoiminen esimerkiksi lähikäsitteitä käyttämällä tai selittämällä
- aktiivinen ja kriittinen kuunteleminen
- tekstin merkityksen päättelemine

- suulliset esitykset
- oman mielipiteen esittäminen ja perusteleminen
- kuulijan huomioon ottaminen ja palautteen antaminen

Kielenopiskelu ja tiedonhankintataidot

- sanakirjojen käytön harjoittelu
- tiedon etsiminen kirjastosta
- tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen tiedonhankinnassa ja tiedon oikeellisuuden arviointi
- oman työskentelyn arviointi
- oman kielitaidon arviointi
- lukutaidon strategiat: ennakointi, päättely ja pääasioiden etsiminen tekstistä
- suullisten ja kirjallisten esitysten tuottaminen

Kirjoittaminen

- erilaisten tekstien laatiminen: esimerkiksi kuvailevat ja kertovat tekstit, epämuodolliset tekstit ja viestit, asiatekstit, kuten mielipidekirjoitus, hakemus ja tutkielma
- oman tekstin luonnostelu, esim. ajatuskartan avulla
- tekstin perusrakenteet: otsikointi, aloittaminen, lopetus ja kappalejako
- tilanteisiin sopivien kielimuotojen harjoittelu
- kielenhuollon perusteet
- uusien sanojen ja rakenteiden käyttäminen omassa tuotoksissa
- oman tekstin muokkaamista ja viimeistelyä palautteen perusteella
- selkeä ja sujuva käsiala
- kirjoitelman laatiminen tekstinkäsittelyohjelmalla

Viestintäkasvatus

- kuvanlukutaidon alkeet
- median tekstilajeja
- mediatekstien analysointia ja median osa-alueisiin tutustumista (lehdistö, radio ja televisio, elokuva, teatteri, mainonta, internet, puhelin)
- keskeisen sisällön ymmärtäminen radio- tai tv-ohjelmasta, elokuvasta tai teatteriesityksestä

Sanasto

- sanavaraston kartuttaminen kaikkien oppiaineiden keskeisellä sanastolla ja käsitteillä
- yhdyssanat, johdokset ja lainasanat

Kielen rakenne ja kielitieto

- kirjoitus- ja äännejärjestelmä, vokaalisointu, astevaihtelu
- sanaluokat ja niiden taivutus
- verbityypit ja tärkeimmät nominityypit
- verbien persoona- ja aikamuodot sekä tapaluokat pääpiirteissään
- nominien sijamuodot, erityisesti nominatiivi, genetiivi ja partitiivi ja paikallissijat
- rektiot
- lauseenjäsenten tunnistaminen yksinkertaisissa lauseissa
- pää- ja sivulauseet, lauseiden yhdistäminen konjunktioilla
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tunnistaminen
- puhutun ja kirjoitetun kielen erot
- sanojen johtamisen pääperiaatteet ja lausetyypit
- suomi maailman kielten joukossa, kielisukulaisuus, Suomen kielitilanne

Kirjallisuus ja kirjallisuustieto

- sujuva, erittelevä ja ymmärtävä lukutaito
- ikäkaudelle tyypillisen koti- ja ulkomaisen kirjallisuuden lukeminen
- keskustelua ja kirjoittamista novelleista, romaaneista ja muista kaunokirjallisista teksteistä
- lukukokemuksen jakaminen muiden kanssa, esim. esitelmää pitämällä
- kielen vaihteluiden havainnoiminen luetusta
- kaunokirjallisuuden pääajit: romaani, novelli, runous, draama
- kirjallisuuden käsitteet: aihe, juoni, henkilöt, aika ja paikka
- tyylillinen pääajako: romantiikka ja realismi, kirjallisuuden eri lajeja, esimerkiksi kauhu-, jännitys- tai fantasiakirjallisuus
- tutustuminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja tapoihin kirjallisuuden avulla
- suomalaisen kirjallisuuden klassikkoja, mm. Kalevala

5. PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT: B1.1-B1.2 (arvosanalle 8)

Perustuu eurooppalaisen viitekehyksen mukaiseen kielitaidon tasojen kuvausasteikkoon.

5.1 Kuullun ymmärtämisen kriteerit arvosanalle 8

Toimiva peruskielitaito B1.1

Oppilas ymmärtää pääajatuksen ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulun, työn tai vapaa-ajan teemoja. Tavoittaa uutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden ääniviestien pääkohdat.

Oppilas pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta. Hän ymmärtää tavallista sanastoa ja kaikkein yleisimpiä sanontoja. Pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin.

Sujuva peruskielitaito B1.2

Oppilas ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa, joka liittyy tuttuihin ja yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä (epäsuora tiedustelu, työkeskustelut, ennakoitavissa olevat viestit).

Oppilas ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä keskustelusta.

Ymmärtäminen edellyttää yleiskieltä tai melko tuttua aksenttia sekä satunnaisia toistoja ja uudelleen muotoiluja. Nopeampainen keskustelu ja vieraat aiheet tuottavat vaikeuksia.

5.2 Kirjoittamisen kriteerit arvosanalle 8

Toimiva peruskielitaito B1.1

Oppilas pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista aiheista. Hän osaa kirjoittaa selväpiirteisen sidosteisen tekstin liittämällä erilliset ilmaukset peräkkäin jaksoiksi (viestit, kuvaukset, tarinat, ohjeet ja kirjeet) ja pystyy välittämään tehokkaasti tuttua tietoa tavallisimmissa kirjallisen viestinnän muodoissa.

Oppilas osaa laatia tutuissa tilanteissa tarvittavia tekstejä käyttämällä niihin kuuluvaa sanastoa ja rakenteita.

Rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat suhteellisen virheettömiä, mutta jotkut vaativammat rakenteet ja sanaliitot tuottavat ongelmia.

Sujuva peruskielitaito B1.2

Oppilas osaa kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin keskustelun tai esityksen pohjalta. Hän osaa esittää perusteluja ajatuksilleen ja osaa ottaa lukijan huomioon.

Oppilas hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita. Osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta. Hän pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyyliässä ja vaikka äidinkielen tai jonkin muun kielen vaikutus on ilmeinen.

5.3 Luetun ymmärtämisen kriteerit arvosanalle 8

Toimiva peruskielitaito B1.1

Oppilas pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista.

Sujuva peruskielitaito B1.2

Oppilas pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa. Hän pystyy etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta muutaman

sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän. Pitkien tekstien jotkut yksityiskohdat ja sävyt saattavat jäädä epäselviksi.

5.4 Puhumisen kriteerit arvosanalle 8

Toimiva peruskielitaito B1.1

Oppilas osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia. Hän selviytyy tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Hän osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativammissa tilanteissa. Pitkäkestoinen esitys tai käsitteelliset aiheet tuottavat ilmeisiä vaikeuksia.

Oppilas pitää yllä ymmärrettävää puhetta, vaikka pitemmissä puhejaksoissa esiintyy taukoja ja epäröintiä. Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on joskus ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy jonkin verran.

Oppilas osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja sanontoja. Laajemmassa vapaassa puheessa kielioppivirheet ovat tavallisia, esimerkiksi päätteitä puuttuu ja sanojen taivutus on haparoivaa, mutta puutteet haittaavat harvoin puheen ymmärrettävyyttä.

Sujuva peruskielitaito B1.2

Oppilas osaa kertoa tavallisista, konkreeteista sekä abstrakteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Osaa viestiä useimmissa tavallisissa tilanteissa suhteellisen vaivattomasti. Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy. Ääntäminen on hyvin ymmärrettävää, vaikka intonaatio ja painotus eivät ole aivan kohdekielen mukaisia. Oppilas osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia sanontoja. Hän käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Kielioppivirheitä esiintyy jonkin verran, mutta ne haittaavat harvoin viestintää.

6. Erityiset opetusjärjestelyt

Suomea toisena kielenä opiskelevalle oppilaalle koko oppimäärän suorittaminen jossakin oppiaineessa voi olla kohtuuton vaatimus. Tällöin voidaan tehdä hallintopäätös erityisestä opetusjärjestelystä. Osaamista voidaan arvioida suhteessa oppimäärän vaatimuksiin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin olevan ennestään perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot. Oppilas voi osoittaa osaamisensa muillakin tavoilla kuin olemalla läsnä koko kurssin ajan. Arviointi tehdään siis osaamisen perusteella.

Perusopetuslaki 18§ erityisistä opetusjärjestelyistä:

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1) oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;

2) perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta; tai

3) se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Jos oppilaan huoltaja ei ole tehnyt esitystä opiskelun järjestämisestä 1 momentissa tarkoitettulla tai sen nojalla säädetyllä tavalla, on huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Muille kuin oppivelvollisille järjestettävässä opetuksessa on vastaavasti varattava oppilaalle tilaisuus tulla kuulluksi. (13.6.2003/477)
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>